

Skor till medarbetare i Malmö stad

Utredningsrapport

Stadskontoret
HR-avdelningen

Upprättad: 2023-10-30
Version: 1
Ansvarig: Johanna Juhlin

Innehållsförteckning

Bakgrund	3
Genomförande	3
Berörda medarbetare i Malmö stad.....	4
Behov av skor	7
Arbetsmiljö	7
Jämställdhet & ekonomi	8
Regler om arbetsmiljö och skydds- och arbetsskor	9
Möjliga hanteringsalternativ	12
Omvärldsbevakning	12
Möjlig hantering i Malmö stad	13
Upphandlade skor	13
Ersätta privat inköpta skor.....	13
Skobidrag	14
Ekonomi.....	14
Sammanfattande bedömning	15

Bakgrund

Stadskontoret har av kommunstyrelsens arbetsutskott (KSAU §199, 2023-05-02), via arbetsgivarutskottet (AGU) fått i uppdrag att tillsammans med berörda förvaltningar brett utreda frågan om skor till medarbetare inom Malmö stad som går och står mycket i sitt arbete.

Av uppdraget framgår att utredningen ska beakta aspekter så som juridik, skattelagstiftning, arbetsmiljö, friskvård, jämställdhet och ekonomi.

En motion om att utreda möjligheten till att implementera ett årligt skobidrag för medarbetare inom kommunens förskole- och omsorgsverksamheter har även aktualiserats i kommunfullmäktige under våren 2023. Motionen har remitterats till hälsa-, vård-, och omsorgsnämnden, funktionsstödsnämnden och förskolenämnden för yttrande. Samtliga nämnder har i sina yttranden föreslagit att motionen ska anses besvarad, mot bakgrund av det pågående utredningsuppdraget från KSAU. Det vill säga den utredning som redovisas i denna rapport.

Frågan om arbetsskor har också varit aktuell tidigare då nämndinitiativ om att utreda fria arbetsskor till vård- och omsorgspersonal samt förskolepersonal har lämnats i hälsa-, vård-, och omsorgsnämnden, funktionsstödsnämnden och förskolenämnden under våren 2022. Initiativen har avslagits i hälsa-, vård-, och omsorgsnämnden och funktionsstödsnämnden. I förskolenämnden genomfördes en utredning som nämnden godkände utan att ta några ytterligare beslut i frågan om arbetsskor.

Genomförande

En arbetsgrupp har upprättats för att utreda frågan. Stadskontoret har varit sammankallande för gruppen. Arbetsgruppen har bestått av representanter från de förvaltningar som själva har bedömt att de varit berörda, det vill säga som har yrkesgrupper som faller inom beskrivningen att de går och står mycket i sitt arbete och som inte tillhandahålls kostnadsfria skyddsskor i dag.

Förvaltningarna är hälsa, vård- och omsorgsförvaltningen, funktionsstödsförvaltningen, förskoleförvaltningen, fritidsförvaltningen och grundskoleförvaltningen. Bedömningen har gjorts av HR-chef vid respektive förvaltning. Även Serviceförvaltningen har inventerat förekomst och behov av skor i sina verksamheter.

Vägledning har också inhämtats från sakkunniga inom ekonomiavdelningen och HR-avdelningen på stadskontoret, samt från HR-service på Serviceförvaltningen.

Berörda medarbetare i Malmö stad

Utredningen har involverat de förvaltningar som har stora yrkesgrupper som bedöms gå och stå mycket i arbetet men som inte tillhandahålls kostnadsfria skyddsskor i dag. Därutöver kan det också finnas mindre grupper av medarbetare, enskilda och enstaka arbetstagare som går och står mycket i Malmö stads organisation.

Förvaltningarna har som en del av denna utredning bedömt vilka yrkesgrupper som går och står mycket av sin arbetsdag och antalet medarbetare inom dessa yrkesgrupper. Antalen avser (om inget annat anges) månadsavlönade medarbetare vilket innefattar både tidsbegränsade och tillsvidareanställda anställda, men inte timavlönade.

Antalet unika medarbetare inom berörda yrkesgrupper - oavsett anställningsform – är också intressant att belysa eftersom den visar att personalomsättning och -rörlighet medför att fler medarbetare kan komma att vara aktuella för att tillhandahållas eventuella skor under ett verksamhetsår än vad som framgår av antalet månadsavlönade. Antalet unika medarbetare är dock svårare att analysera då medarbetare kan vara samtidigt anställda som både timavlönade och månadsavlönade under ett år och där finns därmed en risk för dubbelräkning. Av den anledningen fokuserar utredningen framför allt på antalet månadsavlönade inom berörda yrkesgrupper.

Sammantaget bedöms ungefär 13 300 av de månadsavlönade medarbetarna i Malmö stad gå och stå mycket i sitt arbete av de som inte redan tillhandahålls kostnadsfria skyddsskor idag.

De största yrkesgrupperna där arbetet bedöms omfatta mycket stående och gående är undersköterska (ca 2900), barnskötare (2500), förskollärare (1100), stödassistenter (1300) och vårdbiträden (1400).

Hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen

Hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen uppskattar att strax över 4500 av förvaltningens månadsavlönade medarbetare går och står mycket under en arbetsdag. De berörda yrkesgrupperna med största antal medarbetare i förvaltningen är undersköterskor (ca 2900), vårdbiträden (ca 1000) och sjuksköterskor (ca 350). Därutöver anger förvaltningen att även mindre

grupper är berörda så som arbetsterapeuter, distriktssköterskor, fysioterapeuter och sjukgymnaster.

Utöver dessa månadsavlönade anställda finns det i förvaltningen ytterligare ca 1000 unika timavlönade som också är berörda inom dessa yrkesgrupper (i mars 2023).

Funktionsstödsförvaltningen

Funktionsstödsförvaltningen bedömer att förvaltningen har strax över 2800 anställda som går och står mycket, och att de i huvudsak finns i följande yrkesgrupper: Stödassistenter (ca 1300), Vårdbiträden (ca 400) och Stödpedagoger (ca 500). Det finns även berörda yrkesgrupper med färre antal anställda i form av personliga assistenter, undersköterskor, sjuksköterskor, boendestödjare med flera. Utöver dessa månadsavlönade anställda anger funktionsförvaltningen att ca 1100 timavlönade fanns i juni månad, fördelat på undersköterskor, vårdbiträden, stödassistenter och stödpedagoger.

Förskoleförvaltningen

Förskoleförvaltningen anger att följande yrkesgrupper är berörda, som omfattar ca 4100 månadsavlönade anställda: Barnskötare (ca 2500), förskollärare (ca 1100), Pedagog (ca 300), Förste förskolelärare (ca 120), Utvecklingspedagoger (ca 20) och Specialpedagoger (ca 40).

Grundskoleförvaltningen

Grundskoleförvaltningen uppskattar att det finns ca 1450 medarbetare som går och står mycket inom yrkesgrupper som arbetar inom förvaltningens fritidshem, de innefattar anställda inom yrkeskategorier som förskollärare, grundlärare i fritidshem, elevassistenter i fritidshem. De som arbetar i fritidshem arbetar ofta även i förskoleklass.

Serviceförvaltningen

Serviceförvaltningen bedömer att ca 400 lokalvårdare inom städservice vid avdelningen Kommuntjänster är berörda då de har arbetsuppgifter som innebär mycket stående och gående. Förvaltningen har gjort flera olika utredningar om att tillhandahålla skor till denna grupp, men på grund av skatterättsliga regler om förmånsbeskattning av sådana skor har inga skor införts.

I serviceförvaltningen finns också flera andra yrkesgrupper som går och står mycket, men som idag erbjuds skor (skyddsskor) på grund av andra risker i arbetet. Vid avdelningen Kommuntjänster gäller det ca 40 anställda inom post och bud, vaktmästare i rådhuset, och medarbetare inom servicehubben som

har skyddsskor för att förebygga skador vid lyft, godsmottagning och ommöbleringar.

Skyddsskor förekommer också inom förvaltningens skolrestauranger där ca 340 medarbetare som är kockar eller köksbiträden tillhandahålls skyddsskor. Även ca 410 medarbetare som utgör teknisk personal vid avdelningen Kommun teknik har skyddsskor. Vid avdelningen Stadsfastigheter tillhandahåller förvaltningen ca 40 förvaltare med skyddsskor.

Övriga förvaltningar

Fritidsförvaltningen erbjuder skyddsskor till idrottsplatsvaktmästare, och har vissa andra yrkesgrupper som eventuellt skulle vara i behov av skor, det gäller ekonomibiträden, lokalvårdare och badvärdar. Förvaltningen lyfter särskilt fram gruppen badvärdar som ett komplext exempel. Bland badvärdar finns ett behov av skor mot bakgrund av flera möjliga riskkällor: hygienskäl på grund av bakterier i bassänger, risk för halka i våta utrymmen men även på grund av mycket stående och gående.

Kulturförvaltningen har angett att ca 100 medarbetare eventuellt kan anses gå och stå mycket i verksamheter som Malmö Museum och Malmö Konsthall, och även vid andra kulturarrangemang och mötesplatser.

Bland Malmö stads övriga förvaltningar finns det också yrkesgrupper som redan har kostnadsfria skyddsskor. Det gäller till exempel miljöinspektörer i miljöförvaltningen som har skyddsskor utifrån tillsyn inom miljöfarlig verksamhet samt inspektörer som har skyddssko av hygienskäl vid tillsyn av livsmedelshygien. Vid stadsbyggnadskontoret tillhandhålls skyddsskor exempelvis till mätingenjörer, förrättningslantmätare, bygglovshandläggare och -arkitekter.

Angående eventuellt urval av yrkesgrupper

Det finns många yrkesgrupper och verksamheter som kan anses berörda av att stå och gå mycket i sitt arbete. Det medför att ett eventuellt beslut om att tillhandahålla skor eller bidrag till skor till medarbetare i Malmö stad behöver baseras på ett sakligt motiverat och rättvist urval av yrkesgrupper. Det behöver även vara tydligt var gränsen går när det gäller arbetstid och sysselsättningsgrad för att en medarbetare ska ingå bland de som tillhandahålls skor eller bidrag till skor. Det vill säga om inte alla tidsbegränsade anställda eller medarbetare med deltidsanställning ska omfattas. Enligt rättspraxis har en medarbetare på en tidsbegränsad anställning eller som arbetar på en deltidsanställning rätt att få

proportionerlig förmån, det vill säga en förmån i relation till hur mycket personen arbetar.

Behov av skor

För att utreda behovet av arbetsskor bland de medarbetare vars arbetsuppgifter innefattar mycket stående och gående är förekomsten av belastningsbesvär och eventuella belastningsskador av intresse. Ekonomiska behov och jämställdhet skulle också kunna motivera ett tillhandahållande av skor (eller bidrag till skor). Dessa aspekter belyses i detta avsnitt.

Arbetsmiljö

Förekomsten av belastningsbesvär bland de berörda yrkesgrupperna i Malmö stad är svår att bedöma och det saknas tydlig statistik på området samtidigt som de berörda förvaltningarna inte har någon tydlig bild av om besvär och skador förekommer.

Arbetsmiljöverket har under hösten 2022 haft i uppdrag av Regeringen att redogöra för hur belastningsskador i rygg, höfter och knän kan förebyggas. Uppdraget fokuserade på arbetstagare som går och står mycket i sitt arbete och behandlade bland annat förebyggande genom användande av utrustning i arbetet, däribland ändamålsenliga skor.

Uppdraget redovisades i en rapport i september 2022 (*Återrapportering av regeringsuppdraget om att redogöra för hur belastningsskador i rygg, höfter och knän kan förebyggas*, Arbetsmiljöverket 2022/034003). Bland Arbetsmiljöverkets slutsatser ingår ett konstaterande om att bland annat många undersköterskor och förskollärare går och står mycket i sitt arbete och att de har ont i ländrygg, ben, knän och fötter. Men arbetsmiljöverket konstaterar samtidigt att det av statistiken inte går att utläsa några säkra orsakssamband - besvären kan ha orsakats av andra risker än långvarigt stående och gående, menar Arbetsmiljöverket.

Arbetsmiljöverkets bedömning är vidare att ändamålsenliga arbetsskor inte ensamt kan förebygga belastningsbesvär, men att det behövs en kombination av åtgärder. Så som lämpliga skor, dämpande golv och varierande arbete för att minimera skaderisker. Arbetsmiljöverket anger att det inte vore lämpligt att införa krav på skyddsskor mot belastningsbesvär. Myndigheten anser att den typ av riskkälla som orsakar belastningsbesvär vid stående och gående inte omfattas av regleringen i EU-förordning 2016/425 om personlig

skyddsutrustning. I sin rapport bedömer Arbetsmiljöverket också att det nuvarande vetenskapliga stödet är otillräckligt för att utifrån vetenskaplig grund säga att användningen av ändamålsenliga, dämpande skor, med säkerhet kan förebygga riskerna för belastningsskador.

För att eventuellt förbättra förebyggandet av belastningsbesvär i Malmö stad ytterligare genom att tillhandahålla arbetsskor till berörda medarbetare skulle de skor som tillhandahålls behöva vara bättre, eller åtminstone likvärdiga med de skor som medarbetarna bär under arbetsdagen idag. Till saken hör att bedömningen är att berörda medarbetare redan idag använder sig av lämpliga och ergonomiska skor i stor utsträckning (som de bekostar själva).

Hälsoeffekterna av att tillhandahålla skor, eller bidrag till skor bedöms därmed som osäkra.

Att tillhandahålla skor eller bidrag till skor skulle därutöver kunna ha andra effekter, så som att Malmö stad uppfattas som en mer attraktiv arbetsgivare av de berörda yrkesgrupperna, genom att de ges en extra förmån.

Jämställdhet & ekonomi

Fackförbundet Kommunal och andra arbetstagarorganisationer har under flera år drivit frågan om att arbetsgivarna ska bekosta den anställdes skor för de arbetsgrupper som går mycket i tjänsten och därför behöver bra skor för att undvika skador. De menar även att bra skor är dyra och att deras medlemmar som går mycket är låginkomsttagare och därför inte kan prioritera bra skor. En stor del anställda inom berörda yrkesgrupper är kvinnor, varför frågan även har betraktats som en fråga om jämställdhet.

Ett par arbetsskor utan skydd kan kosta mellan 600 kr – 1200 kr. (Priser är hämtade från Malmö stads nuvarande avtal om arbetskläder – för de mest beställda modellerna). Motsvarande skor av samma modell kan kosta upp till 30 % mer om det köps in privat av medarbetaren själv.

Av statistiken i Malmö stads Personalredovisning år 2022 framgår lönestatistik och könsfördelning för Malmö stads olika yrken. Barnskötare, undersköterska, förskollärare och stödassistent LSS är de största yrkesgrupperna som förvaltningarna anser berörda av att stå och gå mycket. I dessa yrken varierar medellönerna mellan ca 24 000 kr (Vårdbiträde) till ca 36 000 kr (Förskollärare). Andelen kvinnor i de största yrkesgrupperna som berörs varierar mellan 94% (Barnskötare) och 61% (Vårdbiträde) i Malmö stad.

Som framgår längre fram i denna redogörelse ska arbetsgivare tillhandahålla kostnadsfri skyddsutrustning i form av särskilda skyddsskor till yrkesgrupper som utför vissa typer av arbetsuppgifter. I flera fall handlar det om arbetsuppgifter som utförs av mansdominerade yrken. Ergonomiska skor för att förebygga belastningsskador klassas dock inte som skyddsskor och arbetsgivaren är därmed inte skyldig att tillhandahålla sådana skor till anställda som går och står mycket.

Om arbetsgivaren ändå väljer att tillhandahålla kostnadsfria arbetsskor (som ej är skyddsskor) betraktas det som en förmån, som den anställda behöver betala förmånsskatt för. Dessa juridiska aspekter redogörs för i nästa avsnitt.

Regler om arbetsmiljö och skydds- och arbetsskor

Enligt arbetsmiljölagen (1977:1160, AML) ska arbetsförhållandena anpassas till människors olika förutsättningar i fysiskt och psykiskt avseende. Arbetsgivaren ansvarar för att arbetsmiljön är tillfredsställande. T.ex. ska lämpliga arbetslokaler utformas utifrån arbetsmiljösynpunkt (2 kap 3 § AML)

Arbetsmiljöverket anger att detta är en värdefull aspekt för att förebygga belastningsbesvär. Arbetsgivaren har vidare, enligt arbetsmiljölagen, ett övergripande ansvar för att vidta behövliga åtgärder för den enskilde arbetstagaren, och för att arbetsmiljön är tillfredsställande. Av lagen framgår att Arbetsgivaren ska vidta alla skäligen åtgärder som behövs för att förebygga att arbetstagare utsätts för ohälsa. Utgångspunkten är att allt som kan leda till ohälsa ska ändras eller ersättas så att risken för ohälsa eller olycksfall undanröjs.

Arbetsmiljöverket har regler om skyddsskor och även övriga yrkesskor. Enligt arbetsmiljöverket ska skyddsskor tillhandahållas gratis av arbetsgivaren till de som utför arbetsuppgifter där dessa krävs. En arbetssko eller yrkessko är en sko som är bekväm och funktionell men den är inte utrustad med extra skydd. Arbetsmiljöverkets föreskrifter baserar sig på EU-lagstiftning där det bland annat finns en förordning (2016/425) om harmoniserade hälso- och säkerhetskrav på personlig skyddsutrustning inom EU sedan år 2018. Det innebär att produkter som omfattas av förordningen och som släpps på marknaden inom EU måste uppfylla krav enligt förordningen.

Enligt arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2001:3) om användning av personlig skyddsutrustning ska arbetsgivaren tillhandahålla personlig skyddsutrustning (inklusive skyddsskor) om det behövs för arbetet. Den

personliga skyddsutrustningen ska tillhandahållas utan kostnad för arbetstagaren. Det gäller oavsett yrkeskategori. Arbetsmiljöverket anger att arbetsgivare ska arbeta utifrån en åtgärdsstrappa där arbetsgivaren i första hand ska ta bort eller undvika en risk helt. Om det inte är möjligt ska risken begränsas. Först om risken inte kan undvikas eller begränsas tillräckligt mycket genom andra åtgärder ska Personlig skyddsutrustning användas.

Åtgärdsstrappan är i enlighet med arbetsmiljölagen, som kräver att arbetsgivare först vidtagit åtgärder som tar bort eller minskar risker innan personal förses med skyddsutrustning.

Det finns krav på att skyddsskor med skyddståhätta och spiktrampskydd ska användas vid, till exempel, utförande av bygg- och anläggningsarbete. Därmed erbjuds yrkesgrupper så som snickare, murare och anläggningsarbetare ofta kostnadsfria skyddsskor då de utför denna typ av arbetsuppgifter. Det finns dock inte några krav på skyddsskor för att förebygga belastningsskador av att stå och gå stora delar av arbetsdagen, och Arbetsmiljöverket har (som nämnts ovan) bedömt att det inte omfattas av EU-regleringen om skyddsutrustning, och att det inte vore lämpligt att införa skyddsskor för att förebygga belastningsskador (Arbetsmiljöverket, *Återrapportering av regeringsuppdraget om att redogöra för hur belastningsskador i rygg, höfter och knän kan förebyggas*, 2022/034003).

Alla privata levnadskostnader som arbetsgivare betalar åt en medarbetare är en förmån som medarbetaren ska betala skatt för enligt skattelagstiftningen. Kläder, inklusive skor, som medarbetare får av arbetsgivare för att använda i sitt arbete är också en förmån. För att medarbetare inte ska betala skatt för förmånen krävs att kläderna är anpassade till arbete och inte kan användas privat.

Skyddskläder som ger skydd mot till exempel slitage, nedsmutsning, eller kläder som förbrukas snabbt är skattebefriade. Det är även kläder med särskilda skyddsegenskaper mot till exempel mekaniska skador.

Förmån av uniform och andra arbetskläder är skattefria, om förmånen avser kläder som är avpassade för tjänsten och inte kan användas privat.

Kläder som skulle kunna användas privat behöver uppnå samtliga följande fyra kriterier om de ska anses skattefria, enligt Skatteverket:

1. utgöra arbetskläder, det vill säga de tillhandahålls för att användas i tjänsten,
2. vara obligatoriska att använda i tjänsten för den anställda,

3. vara avpassade för tjänsten, det vill säga plaggen bör vara enhetliga för viss personal eller ha någon annan särskild egenskap, och

4. vara försedda med arbetsgivarens namn eller logotyp så att de märkbart avviker från vanliga plagg.

Utredningen har även varit i kontakt med Skatteverkets rättsavdelning som angett att skor som ej är skyddsskor inte kan bli skattefria. Skatteverkets ställningstagande utgår ifrån: ”att skor normalt sett inte (kan) förses med en logotyp med sådan placering, storlek och färg som gör att andra tydligt uppfattar märkningen”. Därmed anger Skatteverket att skor inte kan omfattas av skattefrihet.

Utrustning, så som skor, får inte heller bekostas med det friskvårdsbidrag som arbetsgivare kan välja att ge till sina anställda enligt Skatteverket.

Möjliga hanteringsalternativ

Omvärldsbevakning

Inom ramen för utredningen har en omvärldsspaning gjorts för att undersöka hur andra kommuner och regioner hanterar arbetsskor för medarbetare.

I Malmö stads närområde har Kristianstad under våren 2023 fattat beslut om att upphandla skor till tillsvidareanställd omvårdnadspersonal som arbetar vårdnära. Enligt beslutet ska det tas fram riktlinjer som omfattar arbetsskor för 1000 kr per medarbetare. Nya skor ska erbjudas vartannat år.

Region Skåne har under hösten 2022 behandlat en motion om skobidrag till medarbetare inom hälso- och sjukvården. Motionen avslogs.

Göteborg stad har beslutat att upphandla och erbjuda arbetsskor i vissa vård och omsorgsverksamheter från och med 2023. Stockholm stad utreder för närvarande möjligheten att tillhandahålla arbetsskor inom vissa verksamheter.

I landet i övrigt har bland annat Uppsala kommun och Borlänge sedan tidigare beslutat att tillhandahålla skor till omsorgspersonal genom att upphandla skor.

Det finns också exempel på kommuner (bland annat Örebro) som i stället valt att ge anställda ett ”skobidrag” på lönen, avsett att användas till privat inköp av arbetsskor. Vid en sådan hantering betalas bidraget som lön och beskattas

också som lön. Hanteringen kan medföra att administrationen bli mindre, än när arbetsgivaren i stället ska upphandla och tillhandahålla skor till medarbetaren. Samtidigt kan arbetsgivaren inte säkerställa att bidraget går till lämpliga skor.

Omvärldsspaningen visar att flera kommuner bedömt att tillhandahållandet av skor inte medför att deras anställda kommer att förmånsbeskattas. I arbetet med denna utredning avseende Malmö stad görs en annan bedömning efter samråd med Skatteverket. Det vill säga att skor som inte är skyddsskor kommer att förmånsbeskattas (se föregående avsnitt).

Möjlig hantering i Malmö stad

Det finns tre möjliga hanteringsalternativ om Malmö stad har för avsikt att stödja medarbetare som står och går mycket:

- Upphandling av skor
- Ersätta inköpta skor
- Ge kontant skobidrag

Upphandling av skor

Att upphandla skor medför att arbetsgivaren genom upphandlingen kan se till så att lämpliga skor används och tillhandahålls. Genom upphandling kan arbetsgivaren också få förmånliga och konkurrensutsatta priser. Upphandling och tillhandahållandet av skor kommer dock att medföra administrativa kostnader och kräva resurser av verksamheterna i form av utprovning, beställningsadministration och utlämning av skor.

Malmö stads nuvarande avtal avseende yrkeskläder, där skyddsutrustning och skyddsskor ingår ska förnyas till våren 2024, och ett nytt anbudsförfarande påbörjas i årsskiftet 2023/2024. I samband med detta skulle en större mängd arbetsskor utan skydd kunna inkluderas i avtalet om det fattas beslut om att tillhandahålla arbetsskor till medarbetare som går och står mycket. Berörda förvaltningar behöver då i samarbete med stadskontorets upphandlingsenhet, specificera närmre vilka typer av skor och skomodeller som efterfrågas inom de aktuella verksamheterna.

I Malmö stads nuvarande avtal om arbetskläder och skor kostar de tre mest beställda skomodellerna utan skydd mellan 640 - 1200 kr.

Ersätta privat inköpta skor

Ett annat alternativ är att medarbetare köper skor och får kostnadsersättning av Malmö stad. Malmö stad kommer fortfarande att behöva beskatta värdet för de skor medarbetaren köper samt betala arbetsgivaravgifter, då det inte är en skattefri kostnadsersättning. Det skulle kunna vara en fördel att medarbetaren själv kan välja sko, men denna hantering skulle också medföra mycket administration, till exempel i form av kvittohantering och eventuella problem med avsaknad av kvitton. Utredningen bedömer att administrationen kommer att medföra arbetstid som motsvarar ca 1,2 årsarbetande anställd vid HR-service.

Skobidrag

Ett tredje alternativ är att ge ett kontant skobidrag till berörda medarbetare i form av en schablonmässig kostnadsersättning. Skobidraget innebär en extra post i lönen och borde innebära minst administrativ belastning i Malmö stad av de presenterade alternativen. Att ge en kostnadsersättning på detta sätt innebär dock att det saknas kontrollmoment för att bidraget faktiskt går till inköp av bra arbetsskor.

Ekonomi

Tabellerna nedan visar på vad totalsumman skulle bli om de 13 300 månadsavlönade medarbetarna i de berörda förvaltningarna och yrkesgrupperna erbjuds skor eller kostnadsersättning för skor (exklusive administration och upphandlingsresurser). Variablerna bakom kostnadsberäkningen är: pris per sko, hur många skor per år och anställd, hur stor andel av medarbetarna som nyttjar erbjudandet. Summan är kostnaden för skorna inklusive arbetsgivaravgifter som beräknas på marknadsvärdet av skon. Vid kontant ersättning har det även adderas kostnader för tjänstepension, vilket ej ges på en förmån.

Kostnadsberäkning – Upphandlade skor

andel %	Serviceförv.	Funktionsstödsförv.	HVOF	Förskoleförv.	Grundskoleförv.	Summa
100	400 000	2 600 000	4 100 000	3 700 000	1 300 000	12 100 000
75	300 000	1 900 000	3 100 000	2 800 000	1 000 000	9 100 000
50	200 000	1 300 000	2 100 000	1 900 000	700 000	6 200 000

Beräkningen bygger på ett par skor med marknadsvärdet 1000 kr, där Malmö stad genom upphandling fått ner priset till 750 kr. Malmö stad betalar skorna, vilket gör att arbetsgivaren har avdragsrätt på moms (-20% av 750)

inköpspriset för Malmö stads del blir då 600 kr/par. Förmånsvärdet beräknas på marknadsvärdet 1000 kr och på det beloppet ska arbetsgivaren betala arbetsgivaravgifter 31.42%. För den anställda blir det förmånsskatt på marknadsvärdet ca: 250 kr. Andelsvariabeln visar olika kostnader beroende på hur många av de anställda som väljer att få tillhandahållna skor från arbetsgivaren. Att skorna förmånsbeskattas skulle kunna innebära att inte alla vill få skor.

Kostnadsberäkning – Ersätta inköpta skor

andel %	Serviceförv.	Funktionsstödsförv.	HVOF	Förskoleförv.	Grundskoleförv.	Summa
100	600 000	4 100 000	6 600 000	5 900 000	2 100 000	19 300 000
75	450 000	3 075 000	4 950 000	4 425 000	1 575 000	14 475 000
50	300 000	2 050 000	3 300 000	2 950 000	1 050 000	9 650 000

Beräkningen bygger på ett par skor som den anställda köper i butik för 1000 kr. Eftersom det är en kostnadsersättning för en privat utgift, har Malmö stad inte rätt att lyfta moms. Ersättningen jämföras med lön vilket innebär att arbetsgivaren ska betala PO tillägg som för 2023 uppgår till +44.53%. För den anställda blir det vanlig löneskatt på ca 250 kr (nettoinkomst på 750).

Andelsvariabeln visar olika kostnader beroende på hur många av de anställda som begär ersättning för inköpta skor.

Kostnadsberäkning – Skobidrag

kr/år	Serviceförv.	Funktionsstödsförv.	HVOF	Förskoleförv.	Grundskoleförv.	Summa
1000	600 000	4 100 000	6 600 000	5 900 000	2 100 000	19 300 000
500	300 000	2 050 000	3 300 000	2 950 000	1 050 000	9 650 000

Beräkningen utgår ifrån att den anställda en gång om året får ett skobidrag med antingen 1000 kr eller 500 kr. Ersättningen jämföras med lön vilket innebär att arbetsgivaren ska betala PO tillägg som för 2023 uppgår till +44.53%. För den anställda blir det vanlig löneskatt på ca 250 kr (nettoinkomst på 750).

Sammanfattande bedömning

I Malmö stads förvaltningar bedöms ungefär 13 300 av de månadsavlönade medarbetarna gå och stå mycket i sitt arbete, av de som inte redan tillhandahålls kostnadsfria skydds skor idag. De finns främst i hälsa, vård- och omsorgsförvaltningen, funktionsstödsförvaltningen, förskoleförvaltningen, fritidsförvaltningen, grundskoleförvaltningen och serviceförvaltningen. De största yrkesgrupperna där arbetet bedöms omfatta mycket stående och gående är undersköterska, barnskötare, förskollärare, stödassistenter och vårdbiträde.

Efter vägledning och ställningstagande från Skatteverket bedömer utredningen att arbets skor som tillhandahålls medarbetare som går och står mycket (som ej utgör skydds skor på grund av andra riskfaktorer i arbetet) kommer att förmånsbeskattas. Omvärldsspaningen visar dock att flera kommuner gjort en annan bedömning angående förmånsbeskattning.

Hälsoeffekterna av att tillhandahålla skor, eller bidrag till skor bedöms som osäkra. Att tillhandahålla skor eller bidrag till skor kan dock kunna främja bilden av Malmö stad som en attraktiv arbetsgivare bland de berörda yrkesgrupperna.

När det gäller ett eventuellt framtida beslut om att tillhandahållas skor eller bidrag till skor bedömer utredningen att urvalet av yrkesgrupper och verksamheter behöver vara välgrundat och sakligt motiverat. Det behöver vara tydligt var gränsen går när det gäller medarbetares arbetstid och sysselsättningsgrad, för att omfattas av skor eller ersättning till skor. Om lön och/eller andel kvinnor i en yrkesgrupp skulle utgöra ett urval för vilka yrkesgrupper som tillhandahålls skor eller bidrag till skor, behöver det motiveras tydligt och sakligt för att inte uppfattas som orättvist eller diskriminerande i förhållande till andra yrkesgrupper.

När det gäller kostnader för de olika hanteringsalternativen framgår det av utredningen att en upphandling av skor tycks kunna ske till en lägre kostnad än de övriga alternativen. Vid en sådan hantering tillkommer dock kostnad för förmånsskatt för de enskilda medarbetarna. Vid ett införande av ett schablonmässigt skobidrag förväntas behovet av administrativa resurser bli som minst av de presenterade alternativet, samtidigt kan Malmö stad då inte säkerställa att bidraget går till lämpliga skor.